

Sveriges förenade studentkårer

2018-12-18
Dnr P1-1/1819

Kontakt: Sebastian Lagunas Rosén
sebastian.lagunas.rosen@sfs.se
076-544 01 10

Enkät: Lärosätets arbete med studenternas psykosociala arbetsmiljö

Den här enkäten är framtagen av Sveriges förenade studentkårer (SFS) i syfte att undersöka hur arbetsmiljöarbetet vid universitet och högskolor förhåller sig till de bestämmelser som finns gällande arbetsmiljö, likabehandling och medinflytande.

Enkäten skickas ut till samtliga studentkårer. Svaren kommer att ligga till grund för en rapport som kommer att publiceras under våren 2019. Vår förhoppning är att rapporten ska vara ett stöd i ert arbete. Kanske får ni redan genom att fylla i enkäten upp ögonen för fler möjligheter att bevaka och påverka lärosätets arbetsmiljöarbete.

De tio frågorna i enkäten utgår från det särskilda regelverk som gäller arbetsmiljön för studenter. Varje fråga inleds med en kort beskrivning av bestämmelserna på det område frågan berör och en hänvisning till relevant lagrum.

Det kan vara värdefullt att diskutera igenom frågorna med andra i kåren eller med representanter för de anställda eller lärosätet. Det är dock viktigt att studentkåren själv ansvarar för de slutgiltiga svaren. Om det finns flera studentkårer vid lärosätet så är det helt frivilligt att besvara enkäten antingen gemensamt eller varje kår för sig.

Svaren ska vara oss tillhanda senast måndagen den 28 jan 2019. Era svar kommer att anonymiseras: Ingen enskild kår eller lärosäte kommer att vara identifierbar i den färdiga rapporten.

Vi svarar gärna på frågor om enkätens innehåll. Kontakta i första hand Sebastian Lagunas Rosén, sebastian.lagunas.rosen@sfs.se / tel. 076-544 01 10.

Enkäten har besvarats av...

Endast för SFS kännedom, kommer ej spridas. Vi kan eventuellt komma att kontakta er för förtydliganden eller vidare frågor.

Om flera kårer svarar gemensamt, vänligen ange vilka. Om enkäten har delats upp och besvarats av flera personer, ange gärna vem vi kan kontakta för vilken del.

Namn: _____

För studentkåren: _____

Telefon: _____

Epost: _____

(Fritext): _____

Definition av student

I den här enkäten är **studenter** alla som genomgår utbildning på grundnivå eller avancerad nivå vid lärosätet. Det spelar ingen roll om studenten är antagen direkt på lärosätet eller genom exempelvis ett utbytesprogram; i arbetsmiljörätten räknas de som studenter oavsett.

Anställda **doktorander** ses i arbetsmiljörättsliga sammanhang inte som studenter utan ska behandlas som andra anställda. Några av frågorna i enkäten gäller dock både studenter och anställda, vilket då också rör doktorander. Om det finns doktorander vid lärosätet som inte är anställda, så räknas de som studenter.

A. Systematiskt arbetsmiljöarbete

Bakgrund

Lärosätet ska arbeta systematiskt med studenternas arbetsmiljö. Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska ingå som en del av den dagliga verksamheten.

Som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet ska lärosätet kontinuerligt undersöka studenternas arbetsmiljö och bedöma vilka risker som kan orsaka ohälsa bland studenterna. Undersökandet ska innefatta alla slags risker som har betydelse för arbetsmiljön, oavsett om riskerna gäller de fysiska, psykologiska eller sociala förhållandena.

Fråga: Bedrivs det ett systematiskt arbetsmiljöarbete på lärosätet som omfattar studenter i enlighet med beskrivningen ovan?

- .. Ja
- .. Nej
- .. Vet ej

(Frågan är medvetet väldigt svepande. Frågan handlar inte om ifall det fungerar bra eller dåligt. Senare i enkäten finns möjlighet att kommentera, lyfta eventuella brister och nyansera.)

B. Arbetsmiljöpolicy och rutiner

Bakgrund

Lärosätet ska ha rutiner som preciserar hur arbetsmiljöarbetet ska gå till (5 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)). Lärosätet ska även ha en policy för hur arbetsmiljön ska vara. Rutinerna och policyn ska dokumenteras skriftligt.

Arbetsmiljöarbetet ska varje år följas upp. Om det inte har fungerat bra ska det förbättras (11 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)).

Fråga: Finns det aktuella rutiner för arbetsmiljöarbetet på lärosätet, som har uppdaterats eller utvärderats läsåret 17 / 18 eller senare?

- .. Ja
- .. Nej

Fritext (frivilligt):

C. Aktiva åtgärder

Bakgrund

Lärosätet ska arbeta aktivt med åtgärder som motverkar diskriminering och främjar lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (3 kap 1 och 16 § Diskrimineringslagen)

I arbetet med aktiva åtgärder ingår att undersöka om det finns risker diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten. Lärosätet ska analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder, samt vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas. (3 kap 2 § Diskrimineringslagen).

Lärosätet ska samverka med studenterna och de anställda i arbetet med aktiva åtgärder (3 kap 19 § Diskrimineringslagen).

Fråga: Arbetar lärosätet med aktiva åtgärder, på ett sätt som i stort sett stämmer överens med ovanstående beskrivning?

- .. Ja
- .. Nej

Fritext (frivilligt):

D. Studenternas medverkan

Bakgrund

Studenterna ska ges möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet (4 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)). Studenter som upptäcker risker i arbetsmiljön ska kunna meddela detta så att det kommer till lärosätets kännedom.

Lärosätet ska informera studenterna om vilka risker det finns för ohälsa i samband med utbildningen, så att ohälsa ska kunna förebyggas (7 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)). Genom att studenterna känner till vad som kan utgöra en risk blir det också lättare att se vad som kan förbättras.

Beroende på vad som anses passa utbildningen och de särskilda förutsättningarna på lärosätet, är det i övrigt relativt fritt att bestämma *hur* studenterna ska medverka.

Fråga: Involveras studenterna i arbetsmiljöarbetet?

- .. Ja
- .. Nej

Fritext (frivilligt):

E. Studerandeskyddsombud

Bakgrund

Studenterna vid lärosätet ska företrädas i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud (6 kap 17 § 4 st Arbetsmiljölagen).

Studerandeskyddsombuden har rätt att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet (4 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)). Studerandeskyddsombud har rätt att ta del av dokumentation, utredningar och annan information som behövs för att hen ska kunna bevaka lärosätets arbete med studenternas arbetsmiljö. De har även rätt till den ledighet de behöver för uppdraget (6 kap 18 § Arbetsmiljölagen).

Fråga: Hur många studerandeskyddsombud finns det vid lärosätet?

- .. 0
- .. 1–10
- .. 11–100
- .. Fler än 100

Ange gärna exakt antal: _____

Fritext (frivilligt):

F. Likabehandlingsombud

Bakgrund

Ett "likabehandlingsombud" företräder studenterna i arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier.

I arbetsmiljölagen finns bestämmelser om skyddsombud och studerandeskyddsombud som företräder de anställda och studenterna i arbetsmiljöfrågor. Det finns inga motsvarande bestämmelser i diskrimineringslagen om vem som företräder de anställda eller studenterna i likabehandlingsfrågor och frågor om diskriminering och trakasserier. Regelverket hindrar dock inte från att likabehandlingsombud ändå utses. Ett annat sätt att bevaka likabehandlingsarbetet är att låta skyddsombuden/studerandeskyddsombuden ta även den rollen.

Fråga: Finns det likabehandlingsombud vid lärosätet?

- .. Ja
- .. Nej, det sköts av studerandeskyddsombuden
- .. Nej

Ange gärna hur många: _____

Fritext (frivilligt):

G. Skyddskommitté

Bakgrund

Vid varje lärosäte med minst 50 anställda och studenter ska det finnas en skyddskommitté. I skyddskommittén ska två studerandeskyddsombud ingå. (6 kap 8 § Arbetsmiljölagen)

Skyddskommittén ska delta i planeringen och följa upp arbetsmiljöarbetet på lärosätet (9 §). Skyddskommittén bör sammanträda åtminstone var tredje månad (§8 a Arbetsmiljöförordningen). I 6 kap 9 § Arbetsmiljölagen anges vilka frågor skyddskommittén ska behandla. Rörande studenternas arbetsmiljö kan det handla om exempelvis studenthälsovård, information om arbetsmiljön, utbildning för arbetsmiljöarbetet, rutiner för anpassning vid återgång till studier efter sjukskrivning, samt planering av väsentliga ändringar i utbildningsupplägg, lokaler, mm.

Studerandeskyddsombuden ska delta i skyddskommitténs arbete på samma villkor som övriga ledamöter (prop. 2008/09:138, s. 27).

Fråga: Finns det en skyddskommitté på lärosätet där minst två studerandeskyddsombud ingår, och som även i övrigt (i stort sett) motsvarar beskrivningen ovan?

- .. Ja
- .. Nej

Fritext (frivilligt):

H. Kunskaper

Bakgrund

Lärosätet ansvarar för att samtliga anställda som har uppgifter rörande arbetsmiljö (exempelvis att undersöka förhållandena) har de kunskaper och den utbildning de behöver för att utföra uppgifterna (6 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)).

Lärosätet ansvarar även för att studerandeskyddsombuden får den utbildning de behöver för sitt uppdrag (6 kap 18 § 2 st Arbetsmiljölagen). En liknande bestämmelse finns för övriga skyddsombud men med skillnaden att ansvaret för deras utbildning är delat mellan arbetsgivaren och de anställda (6 kap 4 § 4 st Arbetsmiljölagen).

Fråga: Får anställda som har arbetsmiljöuppgifter, såväl som skyddsombud och studerandeskyddsombud, den utbildning de behöver för uppdragen?

- .. Ja, (i stort sett) samtliga
- .. Nej

Fritext (frivilligt):

I. När det inte blir rätt redan från början

Bakgrund

Arbetsgivaren ska regelbundet undersöka förhållandena och bedöma riskerna för att någon kan komma att drabbas av ohälsa i samband med utbildningen (8 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)) Om studenter drabbas av ohälsa i samband med utbildningen ska lärosätet utreda orsakerna så att risker för ohälsa kan förebyggas i fortsättningen (9 §). Lärosätet ska så snart som möjligt genomföra de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa, samt i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö för studenterna 10 §).

Om lärosätet får kännedom om att en student eller anställd har blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med utbildningen, forskningen eller andra delar av verksamheten, måste lärosätet undersöka omständigheterna kring det som har hänt samt vidta de nödvändiga åtgärderna för att förhindra trakasserier i framtiden (2 kap 3 § och 7 § Diskrimineringslagen). Studenter kan själva anmäla sådana händelser direkt till Diskrimineringsombudsmannen. Fackligt anslutna doktorander och andra anställda bör först vända sig till sitt fackförbund.

Om det finns brister i arbetsmiljön så kan skyddsombud eller studerandeskyddsombud begära att lärosätet undersöker saken eller vidtar åtgärder. Om lärosätet, efter studerandeskyddsombudets begäran, ändå inte undersöker eller åtgärdar bristerna, så kan studerandeskyddsombudet begära Arbetsmiljöverkets ställningstagande i frågan (6 kap 6 a § Arbetsmiljölagen). Arbetsmiljöverket kan besluta om förelägganden eller vite (7 kap 7 § Arbetsmiljölagen).

Fråga: Har det hänt att lärosätet har fått kännedom eller starka indikationer på att det finns brister i studenternas arbetsmiljö, men valt att varken åtgärda eller utreda saken närmare?

- .. Nej, det har inte uppdagats några brister i studenternas arbetsmiljö
- .. Nej, risker har alltid undersökts eller åtgärdats så snart de uppdagats
- .. Ja, men sådana brister har alltid åtgärdats efter att någon begärt det
- .. Ja, och i något fall har tillsynsmyndighet involverats (Arbetsmiljöverket, Diskrimineringsombudsmannen eller UKÄ)

Fritext (frivilligt):

J. Huruvida arbetsmiljöarbetet är effektivt

Bakgrund

Frågorna A–I handlar om hur lärosätens arbetsmiljöarbete förhåller sig till de regler som finns. Men arbetsmiljöarbetet kan förstås vara effektivt även om den inte sker helt i enlighet med reglerna – eller tvärtom vara bristfälligt trots att det följer reglerna till punkt och pricka. Avslutningsvis vill vi därför veta om studentkåren upplever att lärosätets arbetsmiljöarbete har effekt.

Fråga: I vilken grad upplever ni att lärosätets arbetsmiljöarbete har en positiv inverkan på studenternas mående?

- .. Mycket positiv
- .. Något positiv
- .. Igen inverkan
- .. Negativ inverkan

Fritext (frivilligt):